

Socialrådgiverdage 2003

Takt- og toneterapi

Instrumenterne fik lov at tale, da en halv snes socialrådgivere blev udsat for musikterapi. Det blev til et par timer med musikalske rollespil, en lille smule snak og en bevægende lektion i vulkansk for begyndere.

AF JACOB ZEUTHEN

● Plinnng. Plonnnng. Lyden af en socialrådgiver, der forsigtigt berører en xylofon med den filt-kædte ende af en kølle. En kæmpe gong sættes i bevægelse, og fra den store metalskive emmer en hvislende lyd, der bliver til en brusen og skyller som bølger igennem den lille salon 10. Andre instrumenter blander sig i koret: Kalimba, djembe, bell-tree - instrumenter som de oprøvede musikanter muligvis aldrig har hørt om, men som ikke desto mindre klinger harmonisk mellem dem, hvor de sidder på gulvet, koncentrerede og med lukkede øjne.

Kommunikation uden ord

Det er tirsdag formiddag på Socialrådgiverdage. Workshoppen hedder "Flere tangenter at spille på", og selvom flere af de tretten fremmødte ser lidt medtagede ud efter nattens festligheder, kræver det ikke meget mere end synet af de omkring tyve forskellige instrumenter, der ligger spredt ud over gulvet, før en vis legesyge breder sig. Workshopholderne er Helle Nystrup Lund og Lars Rye Bertelsen, der begge er uddannede cand. phil. musikerterapeut ved Aalborg Universitet. Deres workshop er en slags indføring i kommunikation uden ord - men til gengæld med musik. Ideen er, at man gennem samspil og improvisation kan komme i kontakt med og udtrykke sine følelser og derigennem udvikle sig. Og det bedste ved det hele er, at man ikke behøver at kunne spille på noget som helst.

- Vi har taget udgangspunkt i mødet med børn, fordi det ofte er i kommunikationen med dem, at sproget viser sig at være mangelfuldt, forklarer Lars Rye Bertelsen. Og måske er der i virkelig-

den en del børn til stede denne tirsdag. Et eller andet sker der i hvert fald, da vi bliver delt i to grupper, hvoraf den ene gruppe skal spille sammen, og den anden skal lytte.

En skov der snakker

Til at starte med er det hele meget forsigtigt. Folk ser ud, som om de er bange for at slå noget i stykker, hvis de skulle ramme en tone for højt eller forkert. Men lidt efter lidt stiger modet, og i takt med det også lydstyrken. De mange instrumenter begynder at arbejde sammen, lyder som en skov, der vågner, som dyr i samtale om en masse forskellige ting. Det er både medrivende og meget morsomt, og flere af de lyttende må undertrykke deres grin, når lydene flyder sammen i nye, sære mønstre. Efter fem til ti minutter holder de spillende efter en tavs overenskomst gradvist op, og da de vender sig mod os andre og slår øjnene op, er deres ansigter helt åbne. De ser ud, som om de lige er vågnet.

Musikken bliver nu kommenteret, først af den ene, så af den anden gruppe, og terapeuterne giver deres vurdering af indsatsen:

- Det er imponerende, at en gruppe, der slet ikke kender hinanden, kan kommunikere sammen på så højt et plan, roser Helle Nystrup Lund, og tilføjer:

- I var næsten for gode til at lytte. Jeres evne til at lytte kom næsten til at stå i vejen for jeres egen udfoldelse.

Den vurdering bifaldes af flere i gruppen:

- I starten var det så forsigtigt, at man næsten ikke turde røre sit instrument, for ikke at blive udråbt til despot, mener en kvindelig deltager.

- Ja, hvornår får vi lov at eksplodere?, tilføjer en mand, og fortsætter:

- Det er fint at have empati, men det er altså også ok, at folk gør noget fedt, selv om de er lidt rå i kanten, når de gør det.

Vulkansk for begyndere

I den næste øvelse skal alle være med. De fremmødte socialrådgivere bliver anmodet om at spille et vulkanudbrud, og i de næste ti minutters tid forsøger de med djembe, slit drum, guitar, gong og xylofon at simulere den sovende vulkan, den begyndende rumlen, rysten og rygen op, det helt store brag, hvorefter lavaen skyller ned af den revnede bjergryg, hurtigt til at starte med og siden langsommere, indtil det størkner og ligger stille, og vulkanen atter dør hen. Det er svært at sige, hvad det lyder som. Men det føles som en vulkan. Der er en fantastisk koncentration i rummet, og luften synes nærmest at vibrere i sammenstødet mellem strenge, tangenter, hænder og fløjter.

Da vi er færdige, og vulkanen atter sover, er der udbredt tilfredshed med udbruddet:

- Det var virkelig fedt, mener en, og uddyber:

- Men det kunne måske godt have været lidt længere. Opbygningen til klimakset, altså.

Helle Nystrup Lund mener igen, at socialrådgivere er lidt for hensynsfulde i deres kommunikation:

- Der var igen utrolig stor lydørhed fra alle. Men det kunne måske godt have været en lidt vildere vulkan. Nogle gange, når vi laver den her øvelse i terapi-grupper, så ender det i det rene støjkaos. I var meget strukturerede.

- Ja, men det er typisk for fag-

gruppen. Vi er jo så hensynsfulde hele tiden, konkluderer en kvinde.

En uimodstælig tromme

Den sidste øvelse er mere fagorienteret. Deltagerne skal skrive en række stikord, der relaterer til et bestemt klientforhold. Stikordene skal skrives på to forskellige stykker papir, et med karakteristika om dem selv og et om klienten. Derefter skal to frivillige udspille de nedskrevne følelser og beskrivelser med hinanden og instrumenterne. To af de kvindelige deltagere melder sig, indtager gulvet og spillet begynder:

Den ene er meget stilfærdig. Hun holder sig til de samme to trommer det meste af tiden og

gentager de samme rytmer i et nærmest messende tempo. Den anden er langt mere aggressiv. Skifter instrument hvert øjeblik og virker ufokuseret, larmende og opgivende på samme tid. Det står snart klart, hvem der er socialrådgiver, og hvem der er klient. Den første forsøger sig igen og igen med blide strøg af stikken over et trommeskind, og selv om den anden bemærker det og sporadisk falder ind i rytmen, opgiver hun det hurtigt igen og giver sig til at tampe los på en djembe eller stortromme i et voldsomt slag for opmærksomhed. Sådan bliver de ved, med enkelte øjeblikke af gensidighed, indtil kommunikationen ebber ud, og det

samspilsramte møde tager en ende.

I den efterfølgende diskussion er der flere bud på, hvad der gik for sig i det musikalske møde.

- Der var da en perifær kontakt imellem dem, synes en.

En anden har bemærket socialrådgiverens tålmodighed i mødet med klienten:

- Det var positivt at se, hvordan hun hele tiden forsøgte at få klienten til at følge den samme melodi. Som om hun sagde: "Den kan der ikke ændres på".

- Men socialrådgiveren havde ligesom ikke nok handlemuligheder, bemærker en tredje, og bliver sekunderet af Helle Nystrup Lund:

- Det virkede som om, der blev lagt utrolig meget energi i mødet fra begge parter, men at energien blev helt undertrykt i sammenstødet. Måske kunne socialrådgiveren have forsøgt sig med nogle af de andre instrumenter.

Den daglige trommerum

Efter den sidste øvelse runder de to musikterapeuter workshoppen af med nogle ord om, hvad det egentlig er, der er gået for sig i salon 10, og hvad man så kan bruge det til:

- Vi bruger musikken som psykoterapi, forklarer Lars Rye Bertelsen.

- Ved at bruge musikken som kommunikationsmiddel får man en følelsesmæssig oplevelse, der igen åbner op for en følelsesmæssig indsigt. Man kan tænke på al kommunikation som en form for samspil, og det kan bruges praktisk både i supervision og i selve mødet med klienter.

Lars Rye Bertelsen inviterer de fremmødte socialrådgivere til at kommentere deres oplevelse af workshoppen, og der er stor enighed om, at de to timers musikterapi har været en positiv oplevelse. Nogle forestiller sig at kunne bruge det i arbejdet med børn eller flygtninge, mens en anden forestiller sig, at det kan være brugbart til for eksempel at sammenkøre et nyt team på arbejdspladsen. Eller som hun formulerer det:

- Stortrommen kunne jeg i hvert fald godt bruge en gang imellem.

Mere information om musikterapi kan findes på www.musikterapeuterne.dk

